

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 24 februari 1939 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner rörande understöd från Vadstena krigsmanshuskassa åt visst f. d. indelt manskap m. m.

I åtskilliga inom riksdagen väckta, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade motioner hava, på sätt i det följande angives, förslag framställt om understöd åt visst f. d. indelt manskap.

I en inom första kammaren av herr *Karlsson, Oscar Gottfrid*, väckt motion nr 10 har hemställts, att riksdagen måtte besluta att f. d. grenadjären vid Kungl. Andra Livgrenadjärregementet *Gustaf Rickard Klar* måtte tillerkännas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa från den 1 januari 1939, som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.

Vidare har herr *Fast* i en inom andra kammaren väckt motion nr 45 hemställt, att riksdagen måtte besluta, att förre soldaten *Johannes Frithiof Malm* från N:a Solberga socken må från och med den 1 juli 1939 tillerkännas ett årligt understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa till belopp, som om han varit i tjänst under minst 20 år.

I motionen nr 95 i andra kammaren har herr *Hallén* yrkat, att riksdagen ville besluta att tilldela f. soldaten *F. O. Vittfeldt* ett årligt understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa med det belopp, som skulle tillkommit honom, om han tjänstgjort i enligt gällande stadgar angiven tid.

Herr *Hallén* föreslår vidare i motionen nr 96 i andra kammaren, att riksdagen ville besluta att tilldela f. sjukvårdskorpralen *A. E. Fridh* från Västra Fågelvik ett årligt understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa med det belopp, som skulle tillkommit honom, om han tjänstgjort under den tid och till den ålder, som är vederbörligen stadgat.

I motionen nr 99 i andra kammaren yrkar herr *Larsson* i Hede, att riksdagen måtte besluta, att förre soldaten *Johan Albert Johansson Rydin* från Enedalen i Hyssna socken, Älvsborgs län, må från och med den 1 januari 1939 tilldelas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om han tjänat för underhålls erhållande erforderlig tid.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 146 har herr *Ryberg* hemställt, att riksdagen måtte medgiva, att f. soldaten vid Kungl. Älvsborgs regemente *Anders Gustaf Törnqvist* må komma i åtnjutande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa från och med den 1 juli 1939.

Herrar *Larsson* i Julita och *Jonsson* i Eskilstuna hava i motion nr 151 i andra kammaren hemställt, att f. soldaten vid Södermanlands regemente *Ernst Ludvig Spong*, Hilleborg, Berga, Eskilstuna, måtte erhålla ett årligt understöd, vars storlek torde kunna av utskottet lämpligen utmätas.

Under nr 153 i andra kammaren har herr *Mattsson* väckt en motion, vari hemställt, att riksdagen måtte medgiva, att förre soldaten vid Kungl. Kronobergs regemente *Peter Cervin* må komma i åtnjutande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa.

I motion nr 325 i andra kammaren föreslår herr *Närlinge*, att riksdagen måtte medgiva, att förre soldaten vid Kungl. Upplands regemente *Johan Henrik Ros* må komma i åtnjutande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa från och med den 1 juli 1939.

Slutligen har herr *Gustafsson* i Lekåsa i motion nr 326 i andra kammaren hemställt, att riksdagen ville besluta att f. d. soldaten *J. A. Berglund* från Öster Bitterna församling måtte från den 1 juli 1939 erhålla understöd från Vadstena krigsmanshuskassa efter samma grunder, som om han varit därtill i formellt avseende fullt berättigad.

I fråga om motiveringarna för de i omförmälda motioner framställda förslagen får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.

I innevarande års statsverksproposition har Kungl. Maj:t under punkten 24 av elfte huvudtiteln framlagt förslag om ändrade villkor för underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa. Enligt förslaget skulle de nuvarande bestämmelserna i ämnet ändras därhän, att avskedad indelt manskap från armén med minst 18 men under 20 tjänstår, som styrker sig vara i behövande omständigheter, och dylikt manskap med minst 15 men under 18 tjänstår, som styrker sig ej mindre vara i behövande omständigheter än även hava tjänstgjort i sammanlagt minst 400 dagar utöver tid, som åtgått för egen rekryt- och underbefälsutbildning, skulle från och med den 1 juli 1939 komma i åtnjutande av underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som gälla beträffande underhåll åt sådant manskap, som tjänat i minst 20 men ej 25 år och avskedats före den 1 januari 1910.

I punkten 5 av sitt utlåtande nr 11 har bankoutsrottet tillstyrkt bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen har numera bifallit vad utskottet hemställt.

De grunder, som sålunda godkänts för beviljande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, ansluta sig helt till den praxis, som riksdagen under de senare åren tillämpat vid behandlingen av motioner rörande underhåll åt f. d. indelt manskap vid armén. Jämlikt de nya grunderna skulle det ankomma på arméförvaltningens civila departement att bevilja underhåll även i sådana fall, där hittills författningens rätt till underhåll icke föreläggat men riksdagen i överensstämmelse med nämnda praxis plägat fatta beslut om utgivande av underhåll. Då rätten till underhåll från krigsmans-

huskassan numera blivit författningsenligt reglerad för allt det avskedade indelta manskap, som enligt utskottets mening rimligen synes böra komma i åtnjutande av dylikt underhåll, har utskottet icke funnit erforderligt, att de i nu förevarande motioner gjorda framställningarna underställas riksdagens prövning. Dessa framställningar torde i stället böra hänskjutas till behandling av ovanberörda myndighet.

Av för utskottet tillgängliga handlingar och uppgifterna i motionerna synes framgå, att i flertalet av de fall, som avses i motionerna, förutsättningar för underhålls beviljande enligt de nya grunderna föreligga. Vissa av motionerna innefatta emellertid förslag om beviljande av underhåll åt f. d. indelta manskap med en tjänstetid, som torde understiga 15 år. Att sistnämnda motioner skulle upptagas till särskild behandling av riksdagen synes så mycket mindre vara påkallat, som det i de flesta av dem göres gällande, att däri angivna indelta ådragit sig sjukdom i tjänsten. Utskottet vill erinra, att det redan enligt nu gällande bestämmelser ankommer på arméförvaltningens civila departement att efter vederbörlig ansökning pröva, huruvida sådana omständigheter föreligga, att underhåll av nyss berörda anledning kan tillerkännas vederbörande.

I anslutning till vad utskottet sålunda framhållit vill utskottet föreslå, att riksdagen avlåter skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att de i samtliga förevarande motioner gjorda framställningarna av Kungl. Maj:t hänskjutas till vederbörande myndighet. Härigenom vinnes, att särskilda understödsansökningar icke skulle erfordras. De till motionerna hörande handlingar, vilka ingivits till utskottet, torde genom utskottets försorg böra tillställas försvarsdepartementet för att jämte motionerna överlämnas till arméförvaltningens civila departement.

På grund av vad här anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 10, II: 45, II: 95, II: 96, II: 99, II: 146, II: 151, II: 153, II: 325 och II: 326, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville till prövning och avgörande av vederbörande myndighet enligt de av riksdagen numera godkända grunderna för underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa hänskjuta de understödsfrågor, som innefattas i nämnda motioner.

Stockholm den 24 februari 1939.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från f ö r s t a kammaren: herrar *Åkerberg, Ehrnberg, Berling, Sandén, Nilsson*
i *Möln dal, Swartling, Bodin* i Visby och *Albertsson**;

från a n d r a kammaren: herrar *Holmgren, Lovén, Paulsen**, *Andersson* i *Falken-*
*berg**, *K. A. Westman, Gustavson* i Västerås, *Osberg* och *Svedman*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
